

Häggenås skola och fritidshem

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

2026/2027

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

På Häggenås skola samarbetar elever, personal, elevhälsoteam och vårdnadshavare gemensamt för att skapa en trygg, lärande och lustfylld skola där alla elever når sin fulla potential utifrån utbildningens mål.

Verksamheter som omfattas av planen

Grundskola åk F-6 samt fritidshemmet.

Ansvarig för planen

Malin Lillemo, rektor.

Delaktighet

Alla, såväl vuxna som elever, har ett eget ansvar i sin relation till andra människor. Vårdnadshavare och personal har tillsammans ett ansvar att fostra eleverna i goda värderingar samt respekt och tolerans för alla människor som de möter varje dag och under resten av livet. För att lyckas med detta och lära sig att se andras kvaliteteter och olikheter som styrkor är en god självkännedom och ett gott självförtroende goda förutsättningar, vilket vi vuxna hjälps åt för att ge till våra elever.

Elever, personal och vårdnadshavare är tillsammans delaktiga i utformningen av planen genom enkäter, elev- och klassråd, arbetslagsträffar samt e-post och informationsmöten.

Förankring av planen

Innan planen fastställs går den ut på remiss till verksamheternas arbetslag, elev- och klassråd.

Vad säger lagen?

Skollag

I skollagen (2010:800) 6 kap. anges att alla som verkar i skolans verksamheter har skyldighet att aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever (6 kap. 6§)

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för alla världens barn. Rättigheterna gäller lika för alla människor under 18 år (§ 1). Alla barn är lika mycket värda och har samma rätt att inte diskrimineras (§ 2). I alla åtgärder som rör barn ska barnets bästa beaktas (§ 3). Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad (§ 12). Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och

uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter (§ 13). Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt och psykiskt våld, samt mot sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp (§§ 19 & 34). Barn har rätt till bästa möjliga hälsa och utbildning (§§ 24 & 28). Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära sig om mänskliga rättigheter (§ 29).

Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen (AML) omfattar både elever och vuxna. Där sägs att mobbning (som i arbetsmiljölagen benämns kränkande särbehandling) är oacceptabelt på arbetsplatsen. Mobbning är alltså en form av kränkande behandling.

Läroplan för grundskola och skolbarnomsorg (Lgr 22)

Enligt läroplanen ska verksamheten präglas av omsorg, omtanke och respekt för andra samt att alla tendenser till kränkande behandling aktivt ska bekämpas. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering eller kränkande behandling (kap. 2.1, 2.2, 2.4, 2.6, 2.8). Ansvaret vilar på alla som arbetar i skolans verksamheter. Rektor har ett särskilt ansvar.

Diskrimineringslagen (2008:567)

Diskrimineringslagen anger att en elev inte får missgynnas genom särbehandling på grund av någon av de sju diskrimineringsgrunder som lagen omfattar.

Diskrimineringsgrunderna är:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Begrepp

Likabehandling

Alla människor ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon av diskrimineringsgrunderna.

Konflikt

En konflikt kan uppstå emellan två eller flera parter som är någorlunda jämställda. Det kan finnas olika synsätt i en fråga eller olika behov som inte går att förena. Konflikter hör till vardagen och är en drivkraft till förändring och utveckling. Elever kan ofta lösa konflikter på egen hand men behöver ibland få vägledning av vuxna. Alla behöver träna sig på konfliktlösning och det är en del av skolans uppdrag.

Direkt diskriminering

En person eller grupp missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation. För att det ska räknas som diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Alla behandlas lika, trots olika förutsättningar. Handlingen ska ha direkt samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier

En persons värdighet kränks och handlingen har direkt samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier

Trakasserier av sexuell natur som kränker en persons värdighet. Behöver inte ha något samband med diskrimineringsgrunderna.

Kränkande behandling

En persons värdighet kränks och handlingen saknar samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Personen upplever sig kränkt och den eller de som har utsatt personen för handlingen har förstått att detta kan uppfattas som kränkande. Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck. Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande. En viktig utgångspunkt är att den som upplever att hon eller han blivit kränkt, alltid måste tas på allvar. Kränkningar kan vara synliga och handfasta eller dolda och subtila:

- Fysiska – knuffar, slag, sparkar, att bli spottad på, sabotage av personlig egendom.
- Verbala – hot, hån, svordomar, glåpord, öknamn, elaka kommentarer, förtal, förlöjligande eller förnedrande uppförande.
- Psykosociala – utfrysning, isolering, blickar eller ryktesspridning.
- Text och bild – klotter, brev, e-post, sms, mms, sociala medier.

Mobbning

Mobbning är en form av kränkande behandling eller trakasserier som innebär en upprepad negativ handling över tid när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan persons skada eller obehag.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Innebär att en person inte identifierar sig med sin biologiska könsidentitet, eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Etnisk tillhörighet

En persons nationella eller etniska ursprung, hudfärg, klädsel eller liknande förhållande.

Funktionsnedsättning

En person som har nedsatt varaktig fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.

Sexuell läggning

Vilken sexuell läggning du har handlar om vilket kön de personer har som du blir kär eller attraherad av.

Utvärdering och kartläggning

Planen mot diskriminering och kränkande behandling utvärderas och revideras årligen och fortlöpande av skolläda, personal, elever och vårdnadshavare. Eleverna görs delaktiga genom trygghetsvandringar/kartor och SKA-enkät. Vårdnadshavare görs delaktiga i form av frågeformulär. Elever och vårdnadshavare görs även delaktiga i samband med utvecklingssamtal. Med erfarenheter och nya kunskaper upprättar vi en plan för de elever och den personal som arbetar på skolan under året.

Likabehandlingsarbetet sker enligt följande process

- **Augusti:** Planen mot diskriminering och kränkande behandling samt utvärderingen av det främjande och förebyggande arbetet från föregående termin presenteras för personal i augusti i samband med uppstartsdagarna. Klasslärare lyfter rutiner för kränkande behandling i klasserna i samband med skolstart.

Ansvariga: Rektorer, samordnare trygghetsgruppen, klasslärare

- **September:** Samtlig personal läser igenom PDK och lämnar in synpunkter och förslag på revideringar. Planen mot diskriminering och kränkande behandling, med beslut om åtgärder, fastställs i trygghetsgruppen. PDK skickas hem till alla vårdnadshavare via IST blogg av rektor Malin Lillemo.
- **Oktober:** Trygghetsvandringar/kartor genomförs. Resultaten av dessa samt kränkingsärenden från föregående termin analyseras. Analys sker i arbetslaget, och i trygghetsgruppen. Vårdnadshavare och elever görs även delaktiga i samband med utvecklingssamtal.

Ansvariga: Klasslärare, trygghetsgruppen, rektorer

- **Mars/april:** Kartläggning i form av SKA-enkäter och trygghetskartor/vandringar genomförs. Resultaten av dessa samt kränkingsärenden från föregående termin analyseras och jämförs med resultaten från oktobers kartläggning. Analys sker i trygghetsgruppen och av arbetslagen.

Ansvariga: Klasslärare, trygghetsgruppen, all personal

- **Maj:** Utvärdering av det främjande och förebyggande arbetet görs av trygghetsgruppen, av personal under arbetslagsmöte, och klassråd. Utvärderingen presenteras i augusti.

Ansvariga: Trygghetsgruppen, klasslärare

Underlag som ligger till grund för utvärderingen

- Den kommunövergripande SKA-enkäten besvaras av alla elever på vårterminen.
- Trygghetsvandringar/kartor genomförs på höstterminen. Dessa ger upplysningar om otrygga platser i skolan och på skolgården och riktade insatser kan sättas in.
- Analys av anmälda kränkningar genomförs två gånger/läsår.
- Utvärdering av det främjande och förebyggande arbetet görs i slutet av varje läsår.

Främjande insatser

Främjande insatser handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Insatserna utgår från skolans uppdrag att arbeta för demokratiska värderingar och för respekt för de mänskliga rättigheterna. Arbetet med att främja lika rättigheter och möjligheter riktar sig till alla och ska genomföras utan att det föranleds av något särskilt problem. All personal på Häggenås skola har ett ansvar för att främja arbete mot kränkande behandling och diskriminering.

Häggenås skolas främjande insatser

- Vuxennärvaro och rastvärdar, inklusive rastvärdsschema.
- Rastaktiviteter, lånebod.
- Lärarna fördelar eleverna i grupper och placeringar i klassrum/matsal.
- Gemensamma aktiviteter över årskurser. Gemensam idrottsdag där hela skolan deltar i blandande grupper varje år. Läsgrupper över årskurser och stadier. Gemensam nobeldag hela skolan. Besök skolskogen F-3 respektive 4-6 tillsammans.
- Stopp-min-kropp-veckan uppmärksammas.
- Fadderverksamhet i olika former. F-1 hela året på fredagar.
- Värdegrundsarbete skrivs in i årshjul av arbetslag under förarbetsdagarna.
- Prideveckan i Östersund uppmärksammas.

- Välbefinnande i skolan åk 4-6
- Fortsätta med elevråd.

Förebyggande åtgärder

Förebyggande åtgärder syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Arbetet utgår från identifierade åtgärder som framkommer vid analysen underlagen ovan.

Häggens skolas förebyggande insatser:

- Intern utbildning i DF-respons (kommunens system för kränkande behandling) vid terminsstart.
- PAX F-3 samt PAX-liknande verktyg 4-6
- Klassarbete i åk 4 med tema trygghet och samarbete via Välbefinnande i skolan
- Pubertet, samtycke och relationer i åk 5 (skolsköterska och skolkurator).
- Bråka smartare åk 1-3
- Hålla PDK levande genom bland annat diskussioner i olika forum.
- Mobilfri skola
- Säker på nätet 4-6
- Stopp min kropp F-2
- Sucide Zero-livsviktiga snack

Rutin vid kränkande behandling och/eller diskriminering

Vid kännedom eller misstanke om att någon blivit utsatt för kränkande behandling eller diskriminering krävs ett snabbt ingripande. Elever som har blivit kränkta eller diskriminerade ska med förtroende kunna vända sig till vilken vuxen som helst på skolan och få snabb hjälp.

Steg 1

1. Alla vuxna har skyldighet att ingripa och se till att anmälan görs i DF Respons. Du som ser, hör eller får kännedom om att en kränkning sker/har skett ansvarar för att skyndsamt agera samt att göra en anmälan i kommunens system DF-respons. Under kommentarer kan anmälaren lägga in vilken utredare som engagerats. Under kommentarer lägger anmälaren in vem/vilka som ska utses som utredare i DF-respons. I första hand hanterar bitr. rektor Lotta Tander anmälan, i andra hand rektor Malin Lillemo.
2. Samtal med den som blivit utsatt sker skyndsamt av dig som har gjort anmälan alternativt säkerställer att det genomförs av annan lämplig personal (mentor/klasslärare/fritidspersonal).
3. Omständigheterna kring situationen skall kartläggas skyndsamt av dig som blivit tillsatt som utredare enligt ovan samt säkerställas att berörda elevers mentorer/klasslärare får kännedom.

4. Information till de inblandade elevernas vårdnadshavare sker skyndsamt av den som gjort anmälan
5. Enskilda samtal med förövaren/förövarna. Samtalet ska ske så snart som möjligt av den eller de vuxna som har utsetts som utredare i DF-respons.
6. Minst ett uppföljningssamtal med den som blivit utsatt och den som utsatt var för sig för att säkerställa att det upphört samt kontrollera hur de inblandade mår.
7. Dokumentation sker löpande i Df-respons av utsedda utredare.

Steg 2

Om kränkningen/diskrimineringen inte upphör eller om den återupptas kallas förövaren/förövarna till ett nytt samtal. Vårdnadshavarna kontaktas. Elevhälsoteamet informeras av klasslärare eller fritidspersonal.

Steg 3

Om kränkningen eller diskrimineringen fortsätter trots ovanstående kallar rektor/bitr. rektor till elevhälsomöte. Åtgärdsplan som kräver aktiv medverkan från vårdnadshavarna upprättas.

Kurator/skolpsykolog/skolsköterska från elevhälsoteamet kan medverka. Uppföljningsmöte bokas. Beroende på graden av kränkning/diskriminering övervägs alltid polisanmälan. Även andra åtgärder kan komma i fråga såsom kontakt med sociala myndigheter och/eller flyttning av förövare.

Dessa åtgärdsrutiner gäller i relevanta delar även då vuxna utsätter elever för kränkning eller diskriminering.

När elev kränker vuxen, eller vuxen kränker vuxen

När elever utsätter vuxna för kränkning eller då det förekommer kränkning eller diskriminering mellan vuxna går det under arbetsmiljölagen och hanteras av rektor. Den utsatta ska även fylla i medarbetarmodulen att den har blivit utsatt för hot och våld i DF-respons. Hanteras av rektor Malin Lillemo.

Åtgärder vid akuta situationer

All personal ska reagera och tydligt markera mot alla former av kränkningar, trakasserier eller sexuella trakasserier.

- Agera direkt och bestämt genom att säga ifrån och få stopp på situationen.
- Ta hjälp av kollegor om situationen är hotfull eller svår att överblicka. Vid fara för liv och hälsa – ring 112.
- Gör ingen värdering av om kränkningen sker i samförstånd eller som en del av en jargong. Klargör att beteendet inte accepteras.

- Ta reda på så mycket som möjligt om vad som har hänt genom att prata med de inblandade eleverna på plats. Följ upp med enskilda samtal om det behövs för att få en klar bild av vad som hänt.
- Se till att situationen är under kontroll, ta hjälp av kollegor.
- Kontakta vid behov vårdnadshavare.
- Anmäl kränkningen i DF-respons.

Till dig som vårdnadshavare

Har du ett barn som blivit kränkt eller diskriminerat?

Vet du, eller misstänker du att ditt barn blir utsatt för kränkande behandling eller diskriminering rekommenderar vi dig att ta kontakt med skolan. I samarbete med skolan kan du få till en positiv förändring av ditt barns situation.

Detta kan du göra själv för att hjälpa ditt barn:

- Lär ditt barn säga ifrån klart och tydligt.
- Försök förmå barnet att aktivt ta kontakt med någon vuxen på skolan.

Har du ett barn som utsätter andra för kränkningar?

Det är inte lätt att ta till sig att ens eget barn kränker andra men är det så måste du försöka göra något åt det. Detta är viktigt såväl för det utsatta barnet som för ditt eget. Forskning visar att barn som uppträder aggressivt mot andra kan få problem senare i livet om det inte ändrar sitt negativa beteende. Det finns flera orsaker till att barn kränker andra oavsett vad orsaken är måste något göras och vi föreslår följande:

- Gör helt klart för ditt barn att du ser allvarigt på att hen kränker andra och att du inte accepterar ett sådant beteende.
- Ta kontakt med skolan för att samarbeta kring problemet.

Barn berättar inte alltid om kränkningar de känner till, därför att de tror att det är liktydigt med att skvalla eller är rädda för att råka ut för hämndåtgärder. Att berätta om kränkningar och diskriminering som förekommer är inte skvaller utan en förutsättning för förändring och förbättring.

Kontakt

Rektor

Malin Lillemo

malin.lillemo@ostersund.se

Biträdande rektor

Lotta Tander

lotta.tander@ostersund.se

Skolkurator

Klara Eriksson

klara.eriksson@ostersund.se

Skolsköterska

Tove Ehre

tove.ehrs@ostersund.se

Skolpsykolog

Birgitta Hansson

birgitta.hanson@ostersund.se

Studie- och yrkesvägledare

Nike Lindstedt

Nike.lindstedt@ostersund.se

Specialpedagoger

Elin Ingerhed

elin.ingerhed@ostersund.se

Jessica Milkewitz

jessica.milkewitz@ostersund.se

Övriga kontaktuppgifter finns på Östersunds kommuns hemsida